

COLECCIÓN

LITERATURAS DE ARAGÓN

Serie en Lengua Catalana

 GOBIERNO
DE ARAGON

TEMPS PERVERS

HÈCTOR B. MORET

Hèctor B. Moret

(Mequinensa –Baix Cinca–, 1958)

Llicenciat en filologia i professor de llengua i literatura catalanes a l'Escola d'Arts Plàstiques i Disseny Llotja de Barcelona, Hèctor B. Moret és autor dels poemaris *Pentagrama* (1987), *Parella de negres* (1988), *Ròssecs* (1992), *Al cul del sac trobarem les porgueres* (1993) i *Antídots* (1996).

També és autor, en els últims deu anys, de diversos articles i monografies sobre diferents aspectes de la llengua i la literatura catalanes de les comarques de l'Orient de l'Aragó, molts dels quals s'han editat en publicacions aragoneses: *Rolde*, *Sorolla't*, *Archivo de Filología Aragonesa*, *Cinga*, *Alazet*, *Batecs*...

Amb el poemari que teniu a les mans, *Temps pervers*, Hèctor B. Moret vol intentar donar per finalitzada la seua tasca poètica que, amb els cinc volums publicats anteriorment, ha intitulat *Camp clos*. Però, tal com assenyala l'Esteve Betrià en el pròleg que encapçala aquest volum, ... això mai no se sap, perquè com diu un vell adagi que fa no gaire ens recordava aquest polígraf i investigador mequinensà: Tamen poetis mentiri licet. I si no mint, ja s'ho farà: per a ell va el pollastre!

Diseño de Cubierta Futuro Espacio de Diseño

Hèctor B. Moret

Colección «Literaturas de Aragón»,
Serie en Lengua Catalana, 11

Premi «Guillem Nicolau» 1998

TEMPS PERVERS

FICHA CATALOGRÁFICA

MORET, Hèctor B.

Temps pervers / Hèctor B. Moret. – Zaragoza : Departamento de Educación y Cultura, D.L. 1999.

72 p. ; 19 cm. – (Literaturas de Aragón. Serie en Lengua catalana ; 11)

Premi Guillem Nicolau 1998

ISBN: 84-7753-764-X

I. Títol.

821.134.1-1"19"

© Hèctor B. Moret

Edita: Diputación General de Aragón
Departamento de Educación y Cultura

Coordinació: José Luis Acín Fanlo

Disseny de coberta: Paco Rallo. Futuro espacio de diseño

Imprimeix: San Francisco Artes Gráficas
Cervantes, 36-38 - 50006 Zaragoza

I.S.B.N.: 84-7753-764-X

Dep. Legal: Z-1.727/99

TAULA

PRÒLEG 11

TEMPS DIVERS

I

CONVIT 17

ESCOPIR LLUNY 18

LAXITUD 19

ALIFARA 20

EFÍMERS PARATGES 21

PLACIDESA 22

VELLS PARATGES 23

II

VETLLAR 24

A DESPIT 25

EIXIR 26

L'ÚLTIMA NIT 27

LA BONA SORT 28

RICS 29

TÉMER 30

III

BOIRA	31
SINGULAR RECURS	32
DESPATXAR	33
LLUENTÓS	34
CAUT	35
OMBRES SENSE NOM	36
SANTA PAU	37

TEMPS DISPERS

I

SENSE PROTOCOLS	41
PUNT D'HONOR	42
FERM PROPÒSIT	43
BUSCAMOLLONS	44
DESTRA REVENJA	45
MALEIR	46
SABER OBLIDAR	47

II

ENVIT	48
REPTE	49
CONTRA L'EDUCACIÓ SENTIMENTAL	50
EPÍSTOLA	51
MIMS	53
DELIT	54
VINT-I-DOS TRES NORANTA	55

QUADERNET D'EXERCICIS COMPLEMENTARIS

NOTA JUSTIFICATIVA	59
BLAVOSA NIT	62
A TOTS ELS MORTS, MORTS A TOTES LES GUERRES	63
A UNES MOSSES DE LA RIBERA DEL CINCA I EL LLUÇANÈS	64
BURLETA	65
SOBRE EL TAULELL	65
I SI L'ABSURD ATZAR	66
RESULTA MOLEST OBSERVAR	66
AMB GEST INÈDIT	67
EL PITJOR NO ÉS	67
POTSER DIREU, DESTRES	68
ENCORATJAT PEL RESPECTE	68
PERILLS	69
A UNA AL·LOTA DE S'ARANJASSA	71
PRENENT EL SOL DE PRIMAVERA	72

PRÒLEG

Ja fa uns quants anys que ens coneixem l'autor de poemari que teniu a les mans i qui signa aquest superflu preàmbul. Fou un vespre de tardaó —enguany en farà setze— quan l'Hèctor Moret vingué a trobar-me des del seu poble, Mequinensa, amb un feix de poemes propis d'un adolescent coratjós i inquiet que vol endinsar-se pels estrets viaranyes de l'ofici de poeta com a única carta de presentació. D'aquell vespre ençà han estat molts els vespres i les maitinades que hem passat plegats conversant i intercanviant serenes —espero— experiències literàries, i vitals; vetllades que han consolidat una rica, i ja vella, amistat.

Quan molt recentment l'Hèctor em visità per demanar-me si podia —si volia— redactar una breu presentació per al seu darrer llibre de poemes em vaig estranyar en gran manera —sabedor com sóc del seu escàs entusiasme per aquesta mena de textos preliminars—, però quan em va explicar la raó última de la seua visita, i va intentar justificar la necessitat del meu escrit, em vaig espantar; relativament (tot s'ha de dir). Afirmava que *Temps pervers* és l'últim —que no definitiu— capítol escrit del seu

llarg tempteig per trobar el desllorigador d'una antiga antinòmia –sobre la qual havíem mantengut tots dos llargues i apassionades converses– que ara només veu possible dissoldre a través d'una deserció en tota regla. Convençut de la impossibilitat de resoldre –en boca seua– l'antinòmia entre la paraula i el gest, m'assegurava que només li restava un antídoto per desfer-se'n, aparentment, d'una vegada per sempre: el silenci; o si més no el silenci poètic.

En les últimes setmanes, he intentat convèncer-lo de manera reiterada del seu greu error; potser sí que el poema és gairebé sempre per al poeta conscient només el testimoni d'un fracàs –si més no d'un fracàs parcial–, però és tracta, sens dubte, d'un fracàs que paga la pena provocar, d'un repte que en ocasions et permet pujar el primer esglaó de la llarga escala que mena al coneixement poètic. I el poeta n'ha d'estar orgullós d'aquesta, si es vol, curta i lenta ascensió, perquè –com han escrit que Teòcrit deia a Eumenes com a resposta als laments d'aquest últim davant de la dificultat d'ascendir per l'escala de la poesia– aquesta és una gràcia que no aconsegueixen la majoria de mortals. “M'avorrisses, tot açò que dius é pura retòrica, ~~ret~~òrica rebregada que no et creus ni tu”, em va saber respondre el meu vell amic.

Res del que li he pogut dir l'ha fet canviar de parer. Aquest patxet mequinensà sembla que està convençut del tot que intentar resoldre l'antinòmia entre la paraula i el gest és un camí –si es vol fer d'una manera serena– massa difícil per a les seues forces i excessivament perillós per a la seua precària salut mental; perquè es tracta d'un camí que sovint mena, a través de la soledat, a la nul·litat com a ésser endut per la temptació de l'abisme. Assegura que, ara que creu haver vist els perills, els do-

lors i les dificultats del camí, s'estima més no esforçar-se en edificar la seua vida en raó de la necessitat d'intentar el poema. Se sap, se reconeix –diu– covard i feble, i creu tenir una idea prou ajustada dels seus límits. Ara es veu incapaç d'intentar –tal com se li demana al poeta en els nostres dies– concertar la vida interior amb el món exterior, d'entrellaçar l'existència íntima amb la realitat rigorosa. En els temps que vivim, endinsar-se de debò –l'única manera que és permesa– pels viarany solitaris de la poesia vol dir fregar el parany de la follia; i, mancat de coratge, no està disposat –no pot o no sap– lliurar-se a una experiència que se'ns presenta tan perillosa i dolorosa.

De res m'ha servit insistir a propòsit que la poesia no és altra cosa que una font de coneixement de la realitat, una forma diferent –si es vol– d'investigar la realitat, o almenys d'intuir alguns dels diferents aspectes del coneixement de la realitat. He intentat fer-li entendre que, més enllà d'una expressió de sentiments, l'ofici de poeta, de sempre, no és altra cosa que un contínuum de doloroses preguntes i, en escasses ocasions, d'evidents respostes. Però ell ha insistit que ja no sap apaivagar el dolor amb el bàlsam de la paraula, que l'ofici se li ha encarcerat i troba que els seus intents ja no tenen –si mai l'han tengut– cap vincle amb la vida; en fi, assegura que ha sentit que pot viure sense intentar el poema i que per tant troba que és lícit, i fins i tot decent, renunciar-hi.

Si ens trobem davant d'un covard, d'un fracassat, d'un foll, o d'un poeta, o de totes aquestes coses alhora, o de cap d'elles, només ho podeu jutjar vós, benvolgut lector. La meua funció no ha estat –no és– censurar-lo, sinó de tractar d'annotar alguns dels seus motius i intencions; l'estreta amistat que mantenim m'inhabilita per jutjar-lo amb prou serenitat i encert.

Així doncs, *Temps pervers*, el poemari que teniu a les mans, és l'últim d'Hèctor B. Moret. És clar que això mai no se sap, perquè com diu un vell adagi que no fa gaire ens recordava aquest polígraf i investigador mequinençà: *Tamen poetis mentiri licet*. I si no mint, ja s'ho farà: per a ell va el pollastre!

Esteve Betrià, Almenasp, 13 de maig de 1991.

TEMPS DIVERS

I

CONVIT

Tot i que puga semblar estrany
—massa insòlit i sense teoria—
que el lleu exercici de persuasió
que es dispersa en la ment
no siga avui la causa última
del descrèdit dels fets,
em convé, ara més que mai,
fer veure
que mantinc la memòria sagnant
per palesar un cop més que,
d'esma i sense embuts,
m'aferro sovint a una clivellada tria
que naix abocada al fracàs.
És innegable
que amb massa freqüència m'ofereixo,
amb el pèrfid i silent escarn
de qui creu que té control
sobre la còlera dels mots,
a un il·lusori i plàcid convit
que fa del tot inviable
—avesat al passat—
qualsevol intent de conjurar
fets i coratge.

ESCOPIR LLUNY

Escopir gebre i refer esgalls,
limitar fòbies i prendre escrúpols,
rastrejar símbols i crivassar rebuigs,
(perdre el recurrent ritme trencat)
són pràctiques que no aiden mica
a endreçar fragments corcats.
Llàstima del persistent oratge
i de no tenir prou destresa
—impassible dins de boca aliena—
per dominar l'onerós lament.

LAXITUD

La laxitud del migdia,
suspesa en angles mesurats
de les mirades que embafen,
mostra l'ignominiós desconcert
d'aquest esquerp esforç
en voler reconèixer en els remostrons
—que assetgen l'agre pensament—
els crivells d'una pregonia confusió.

Al tardet,
el ressol
torç l'intent.

ALIFARA

Només ha estat un instant
(encara sóc prou patxet):
retorna el camí cendrós de la glera
—entre tàpies i portals solellosos—,
els pinyols d'aubèrgins
—talment brunyides escultures
arraconades als corrals,
treballades pel sol i les meletxes—
i l'aire dens i silent
de les hores temeroses i ardents.
Només ha estat un moment
—vençut pels tèrbols senyals
i abocat a un nou intent—
la dispersió en les paraules
i la confusió en la ment.

EFÍMERS PARATGES

No tingueu cap mena de dubte:
és per herència paterna
que em ve la perversa virtut
de descobrir,
sense afanys ni quimeres,
dins del gest agrest
—en la lassa mirada impura
i ran del rúfol horitzó—
amargants i vedats racons
sadolls d'efímers paratges.

PLACIDESA

Serena entendre
allò que té d'inevitable
recórrer efímers paratges
sense cap propòsit clar;
però encara serena més
preveure que l'inevitable
es pot trencar,
sense gaires recances,
fumant a l'abric de la nit
amb placidesa controlada
i amb el silenci com antídot,
mentre entretens ferma la mirada
des de la terrassa d'un cafè.

VELLS PARATGES

Ho recordo com si ara fos,
—dolor profund és el moment—:
no és mica estrany
que quimèrics paratges
siguen encara avui
evocació de l'indòmit passat.
Llàstima que ja no sé fer
res prou confortable i assenyat
i em desprenc, irat,
d'equívocs senyals
que deixen, amb estupor,
que les nits folles s'esmunyen
cap als matins serens.

VETLLAR

Cansat de vetllar la nit,
 la deteriorada nit que no canvia,
 espero debades reprendre,
 com un borrimet permanent,
 el vici de mirar en terra
 sense vergonya ni furors
 o, si més no,
 sense enveges ni recances.
 Ran de terra només hi sé trobar
 —distret aprenent—
 el rastre del desconcert.

A DESPIT

Em sorprén massa sovint,
 com si no hi fossa tot,
 com amb extrema lentitud
 blasmen de nou
 l'eixorc guareit.
 Hauria d'haver après a bregar,
 a despit de la llum del dia
 i sense l'escut de les nafres,
 contra les accions poc precises;
 i a dominar-me la ment.

EIXIR

Eixir un altre cop
a l'encontre del desconcert
—amb desenes d'antídots a les butxaques—
per recuperar amb renovats ulls
—sense rastre de son ni de lleganyes—
la dignitat de les mirades,
no reconforta tant
com allargassar el balbuceig
en un exercici que confirma
que si no haguessa eixit de casa
l'àmbit de la malura
encara seria més estès.

L'ÚLTIMA NIT

Repassar escenaris decadents,
just abans de l'última nit
i desproveït de remordiments,
no significa saber liquidar llistes
ni reclamar falses faules,
ni retallar tenaços comptes
ni preguntar pel sotragueig
de l'arrelat desconcert.
Salvatgement traït,
encara m'agrada creure'm cruel
pensant que ja he après a distingir,
amb assajada subtileza,
l'escorça de la pell.

LA BONA SORT

No ha estat mica senzill
—mareta meua—
intentar ordenar desgavells,
refer estralls
i deixar que els senyals
perdessin consistència
per intentar fer veure,
amb aire serè i confident
—escassament prudent—,
la bona i perversa sort
de ser prou feréstec
—falta lleu—
per no recaure en quimeres
bastides sense alassets
a l'àmbit del no-res.

RISCS

Aprendre a calibrar riscos,
sentir el control en la ment,
i deixar, per sempre, prou clar
que la deriva és el rumb
i el desfici la ruta,
són els únics recursos que se'm permet
ara que un altre cop crec ataïllar
com la realitat confirma,
amb maldestres moviments espasmòtics,
que tot plegat són fragments
d'una arraïlada confusió.

TÉMER

Tem l'estiu, però l'estiu em pren,
i emprenc camins que em menen
a nits sense fronteres,
amb cossos imprecisos
i imprecises converses.
Tem la nit, però la nit m'empeny
als límits de l'atzar
i als ecos dels ressons.
Tem l'olor que desvetlla
les olors de fràgils temps;
i tem trobar-hi solucions.

III

BOIRA

Fou tan feble la línia
i tan ample l'intent
que encara sóc a temps
de fer-me'n enrere
per observar amb detall
com la boira rovellada,
amb perseverància serena,
lligams impertinets
que embussen el pas
als àmbits encalmats.

SINGULAR RECURS

(*Amor propi*)

Quan creus descobrir
que ja no te'n queda,
ni de propi ni d'estrany,
i discret et passeges
—d'incognit i exhibint prou aplom—
per mirades, places i bars
amb poc més de lliura i mitja
de salmó fumat a les butxaques
i un sarpat d'arena a les sabates
com a únics antídots nocturns
contra la reverberació del gest,
t'adones, intrèpid i ferm,
que et convé canviar de rumb.

DESPATXAR

Fer poc ús dels ulls
és tan perillós i agresiu
com fer-ne massa
—simplement es tracta
d'una manera més subtil
de perdre el temps—;
però ja t'ho faràs:
a un cantó o a un altre
s'ha de mirar i,
si convé, remirar;
saps prou bé —ja en saps massa—
que, en aquest temps i en aquest espai,
tot, més tard o més d'hora, es despatxa.
La nit —l'espessa nit— només emparella
mirades fugisseres i controlades
amb gestos inèdits i delicats
per fer-nos veure un cop més
—si encara no en teníem la certesa—
que res no és tan inhòspit
com la indigència dels mots,
sorgits del ritme somort de la cendra,
per esgallar-nos cos i memòria.

LLUENTÓS

Ens reconeguèrem en descobrir
que, sense presumpció, estàvem d'acord
en no aixafar les escarabitxes
que passejaven àgils i indiscretes
pel nostre costat del taulell;
i en veure-les, altre cop,
com miratge impertinent de tots dos.
Saps prou bé
—en saps molt, més que no et penses—
que encara és massa agre tornar a casa
amb el pensament espès,
perseguit per la lluentó groga
de carrers humits i tacats
—feblement fumejats—
pels llums de l'altre costat.

CAUT

Entre jo i la mossa del taulell
s'interposen malèvoles mirades
i una determinació de difícil control.
Caut observo els àgils moviments
d'aquells que en saben més
i es mouen inermes per la incertesa
sense mostrar recels ni tremolors.
Al remat, sense remei, foteré el camp
perquè començo a trobar
que com a experiència
és prou interessant, i vital,
però com a vici
—vici mesurat—
comença a ésser avorrit i banal,
i perillós per a la salut,

si més no, mental.

OMBRES SENSE NOM

Vaig entrar-hi calent de cap
i ara en fujo encara prou serè:
per moments m'he avesat a escrutar
les ombres sense nom.
Així és que ja no puc tornar a dir
que l'intent fou massa cru
per caminar sol i atuït
per guareits ignots
mentre escoltava discret
com les ombres sense nom
escampaven per la ciutat
històries inquietants
sobre una renovada deserció.

SANTA CREU

Al tardet,
des de la cambra més alta
de l'antic hospital,
el pulcre paleògraf
de passes curtes i apressades
observa silent un aspre viatge.

Cap nova injúria
sorgirà a la llum tensa de la nit
per convidar a fer possible
el control de la ment:
canvien les ciutats
però la nit sempre és la mateixa
i ja en queden pocs,
de jocs reputats.

A boca de nit se'n torna a casa
el rígid vellet
cansat de becar i de confortar el temps.
Una agra fiblada s'ha endut
el gest, les celles, les mirades
d'un espectre esmunyedís i adolescent.

TEMPS DISPERS

SENSE PROTOCOLS

Res no és nítid ni senzill,
ni els tempteigs monòtons
els ceneix cap gest furtiu,
ni la impotència amarga
desfà cap malentès.

Res de nou durà de bracet
l'amoïnador i encoratjador atzar
que trobem en carrers travessats
sense remordiments ni artificis,
si no hem après a distingir
la falla dels anhels.

PUNT D'HONOR

Cendra de mons rònecs
–persistent seguici–
són els fragments de la falla
que no contenen ni urc ni substància
i es perden en cabòries i fal·làcies
–fingits cansaments–
en voler sanar el joc.
Però és ben trist acabar
–incrèdul, indemne i arrogant–
maleint l'atuït atzar
i dient coses estretes i banals
que no t'hauria de permetre
el punt d'honor.

FERM PROPÒSIT

Ja hauria de saber
que per trencar la incúria
només hi ha un recurs:
furonejar paraules en caus aliens
i recercar austers miratges
per fer-ne gemats encenalls.
Recórrer als ròssecs del passat
no serveix en temps de desídia;
i les voltes i revoltes
només poden verificar,
cada cop amb més claredat,
que cal tenir l'ànim serè i preparat
per poder traspasar,
sense antidots ni recers,
els límits de l'atzar.

BUSCAMOLLONS

No és per pudor,
ni cap altre disbarat,
tan sols és que em traeix
el gest quasi imperceptible
—però, ai las!, del tot ancestral—
de remoure temps i fems;
són ja prous anys
de regirar passions i mollons;
i, saps, no puc fer-hi més:
ho duc escrit a la massa dels gens.

DESTRA REVENJA

Enyorar el temps dispers
no té sentit ni mesura
si t'endinses de nou
en la sarcàstica mobilitat
dels ulls aliens
que fan, destres, de cada retall
una freda revenja
que només amb el temps
aprens a dominar.

MALEIR

Ja saps —creus que en saps massa—
que les paraules no són propícies
i no han de modificar res,
però encara me'n sortiré
perquè amb els ulls i la boca
—si ets prou destre—
tot se salva.

És més que evident que ara
no és el torn
de maleir els fets
ni de demanar, amb timidesa,
la insatisfacció del temps sever.

SABER OBLIDAR

Mai no se sap,
però és tan clara la memòria
i tan fosca la rancúnia
que per estret que fos l'intent
res empenyava tant
com la quotidiana ordenació dels fragments
i la recreació furtiva dels consols,
sobretot quan no es té prou força
per saber oblidar.

ENVIT

Fa de mal veure
 mostrar gest adust i ressentit
 en intentar justificar,
 amb fets tan estrambòtics,
 el furtiu envit
 que l'atzar ha deixat
 fora del meu abast.
 Cal reconèixer-ho
 per aprendre a oblidar.

REpte

Trencada la ignorància
 per innecessaris desassossecs
 crec descobrir —asprament angoixat—
 en cada abornada, un càlid repte,
 en cada crit, un enterbolit record
 i en cada gest, un feble reforç.
 És ben cert —certesa mesurada—
 que no hi ha camins abruptes
 si hi trobes un recer.

CONTRA L'EDUCACIÓ SENTIMENTAL

Ho hauria de saber tothom:
contra la rigorosa educació sentimental,
que ara es propaga sense aturalls,
el sarcasme és un virtuós escut;
però el sarcasme latent i clandestí
és cosa d'adults forassenyats
i no s'aprèn cisellant a les petites,
amb mirades i pensament,
l'estèril ressò del gest immutable
que invoca la memòria compartida.
És evident, i reiteratiu,
que mai no s'ha vist
un desastre tan esponerós,
una depravació tan refinada,
ni una infàmia tan rebuscada.

Haureu de disculpar que siga tan poc hàbil,
però, per més que ho intenta,
no m'ho puc prendre seriosament:
vinc d'un món acerb i relapse
on aquestes coses ja fa temps
que no tenen importància.

EPÍSTOLA

Ja hauràs endevinat
(ho saps: ets més llest que no et penses)
que, ombrívol i a poc a poc
—encara massa a poc a poc—,
pareix que deixo de ratar recances
i de penjar les aparences secretes
i les circumstàncies agressives
en els claus més alts de l'antinòmia.
És evident que no intento redescobrir
—no he estat mai prou destre ni fetiller—
cap fórmula estranya.
Tot i les aparences fragmentades
sospito que ja no vaig tan marcat:
els capvespres allargats en la nit
no s'acosten, amb estètica d'adults,
a les albes compartides
—ja ho sé:
res no justificava que estessa agre—;
senzillament intento no comportar-me
—trencant un costum massa arraïlat—
com una mala sorra pesada i rancuniosa.
Ja veus, també és lent i cansat
aquest costat del taulell
i moure's, entre blasfèmies i flagells,
per viaranys d'antics jardins.
Ara sembla que tot és reduïx
a aprendre a prendre mesures,

a gaudir veient com una mica de sol
daura l'herba de les parets del corral
i amera de claror les esclotxes del mur;
i a fer fèrtils pactes
amb l'oratge i l'atzar
per saber moure's amb traça
(sense mostrar les nafres)
pels àmbits de l'incert;
i, sobretot,
saber retrobar la paraula precisa
per taponar les vies
de cada ferida de la raó.

MIMS

Si cal plagiar de nou la vida
caldrà avesar-se, amb discreció,
a fer-ho com qualsevol mim:
sense paraules, sense compromís
i triant bé cada gest.
I, esclar, si ja hi vèieu l'antinòmia
és perquè així, sense pressa,
aprenc que he après ben poc,
i encara em tremola la mà
i la ment
quan intento, debades,
rompre amb el fals moment.

DELIT

Potser sí que hi hagué un moment
–poc precís, cal suposar–
en què tingué alguna importància
la reiterada biografia personal;
però sembla que ha arribat l'hora del repòs
–acabat el fingit i distant combat–
i no pas la de retraure, com si res,
passions inútils o accions punibles
que mai no s'han comès.
Si bé no sóc del tot culpable
està clar que en sóc la causa:
sempre ploro sobre mullat.

VINT-I-DOS TRES NORANTA

És molt possible –certament, molt possible–
que aquestes estiralloses de laments
no siguin res més
que un munt de matusseres mentides
–no us vull enganyar: ara sóc tan covard
i aprensiu com qualsevol de vosaltres–
o –mai no se sap– una fotesa massa subtil;
però avui –qui ho hauria dit: encara avui–,
em mantinc prou equànime i serè,
–s'han fos altre cop els ploms de la vergonya–
i puc intentar confessar,
–fent veure de nou
que fujo del dubte esmolat–
l'encert en la tria del nou rumb:
no ha trucat ningú!

QUADERNET D'EXERCICIS COMPLEMENTARIS

NOTA JUSTIFICATIVA

Per complir escrupolosament amb les bases del Premi Guillem Nicolau de 1998 en les que s'exigia, en el cas dels poemaris, que els originals a concurs havien de tenir una extensió no inferior a 50 poemes, vaig haver de presentar –en un apartat que vaig intitular *Quadernet d'exercicis complementaris*– una quinzena de poemes que per diverses raons eren, o es podien considerar, inèdits, poemes que amb els 35 de *Temps pervers* arribaven a fer el nombre exigít en les bases esmentades.

Així, en primer lloc trobem en *Quadernet*... un parell de poemes que si bé pertanyen a una primitiva etapa que m'atreveria a qualificar de candorosa, han sobreviscut, per diferents raons, a la crema que ja fa anys vaig fer del nodrit conjunt –meres provatures– de textos d'aquesta remota etapa. En concret aquests dos poemes són 'Blavosa nit' –escrit, quan tenia tot just desset anys, a partir del record que servava de la impressió que m'havia produït presenciar, tres o quatre anys abans, un vespre que anava a comprar el pa a un forn del carrer Gran de Gràcia, com era repremida per la policia una manifestació d'obriers i estudiants–, poema publicat en el primer –i únic– número (novembre-desembre de 1977) de l'efímera, elemental i clandestina revista *Falç i Martell*, portaveu de la Joventut Comunista d'Espanya (Bandera Roja). L'altre poema "candorós" és 'A tots els morts, morts a totes les guerres', amb el qual vaig obtenir un premi –no sé precisar quin– en els Jocs Florals de Rubí de, crec, 1976, poema que des de 1984 ha recitat per terres aragoneses i catalanes el rapsode calaceità Anton Bengochea –actualment formant part, amb Màrio Sasot, del duo *Recapte*– amb notable èxit– segurament gràcies a la forma planera

i al contingut elemental o directe del poema. Aquest text s'ha publicat, amb alguna inexactitud tipogràfica, en aquesta mateixa col·lecció de llibres, en el volum *Joglars de frontera. La cançó d'autor a l'Aragó catalanòfon* de Màrio Sasot. He volgut que les inexactituds tipogràfiques fossin corregides aprofitant la publicació de *Temps pervers* per tal de mostrar el poema tal com fou concebut i redactat. Es tracta de dos poemes als quals, tot i que crec trobar-me'n a hores d'ara molt lluny –sobretot pel que fa a la forma expressiva– els tinc un afecte molt especial perquè, a més de ésser els primers que d'una manera o altra es van donar a conèixer i per això mateix no en puc, no en sé, renunciar, són testimonis d'un temps ple de vacil·lacions i d'inquietuds propi de l'adolescent insegur –com qualsevol adolescent– que vaig estar i del qual, algú dirà, encara en conservo massa el rastre.

A continuació es publiquen dos poemes –potser tan “candorosos” com els dos anteriors– que per diverses causes havia rebutjat en un primer moment però que, amb rigor, haurien d'haver format part de reculls publicats amb anterioritat. Així he inclòs també en *Quadernet...* el poema ‘A unes mosses de la Ribera del Cinca...’ que s'hauria d'haver publicat en l'apartat ‘Enfilall d'endrecs’ del recull *Al cul del sac...*; i dues estrofes que havien de completar els tres apartats en què en un primer moment havia dividit el poema ‘Burleta’ del recull *Ròssecs*.

Finalment, he aprofitat la publicació del *Quadernet...* per incloure unes noves versions –en algun cas amb modificacions notables i en unes altres de lleus que vénen a corregir evidents, o no, errades tipogràfiques– d'una desena de poemes que ja s'havien publicats en poemaris anteriors, entenent que aquestes les modificacions intro-

duïdes confereixen, d'alguna manera, a aquests poemes el caràcter d'inèdits.

Amb la publicació de *Quadernet...* s'haurà completat la publicació en volum de tots els poemes que, si més no per a mi, encara avui considero prou vàlids. Esclar que estic parlant d'una consideració personal i jutjar la validesa o no d'un poema no sempre està en la mà del seu autor.

Hèctor B. Moret

Mequinensa, agost de 1998

BLAVOSA NIT

Travessava el carrer Gran
quan un crit en la nit
em va fer batre el terra,
girar el cap
i veure,
sota la blavosa llum,
homes amb ràbia rompredora
amb tot el seu món a les mans
darrere d'homes amb ràbia impotent
amb tot el seu món a la gola
i suant raó per la pell.
Els ideals eren diversos
però el desig era el mateix:
destruir aquells que manaven
colpejar els homes dels tallers.

Aquella nit vaig acabar d'oscil·lar;
vaig saber,
per sempre més,
quina era la meua gent.

Gràcia, primavera de 1975.

A TOTS ELS MORTS, MORTS A TOTES LES GUERRES

Digueu,
ara que les flors s'han pansit
sobre les vostres fuetejades tombes,
si alçaríeu altre cop el crit
per destruir el que ells deien
ombres.

Digueu,
ara que altres com vosaltres
moren pels camps del món,
si els vostres ideals us van servir
per amagar el rostre quan us cridà
la nit.

Digueu,
ara que només us acompanya
la fredor de l'oblit,
si els ideals eren prou alts
per segar tants batecs de cors joves sense
neguits.

Digueu,
ara que ni record sou,
si la sang que vau vessar
ha servit per fer un món
on el present no fos
passat.

Ara,
només vosaltres resteu,
per sempre més,
sota un pam de fang.
Amén.

Febrer de 1976.

A UNES MOSSES DE LA RIBERA DEL CINCA I DEL
LLUÇANÈS QUE S'ADORMIEN ALS GENOLLS DE
L'AUTOR MENTRE ESCOLTÀVEM LOU REED I
BEVIEM VOLL-DAMMS

O

REFLEXIONS DE L'AUTOR, TOT PASSEJANT PEL
MERCAT DEL NINOT, SOBRE LA FRESCOR
RIALLERA DE LES VENEDORES

Mentre esguard la cansaladera del Ninot
—que ofereix, distreta, el bàlsam dels ulls verds
i el tendre recer d'un ample i profund escot,
(quimèrics delits en aquests temps tan incerts)—

retorneu companyes des del febrós passat
quan, furonejant, fumant i bevent Voll-Damms,
amb mà lleugera, cap espès i gest cansat,
perdia seny i vergonya pels vostres pitrams.

Sóc sabedor que ara tant us fa cols com naps,
però crec no merèixer tan deplorable sort
atès que els turments afligits són prou pregons:

mai no he de trobar —ho sé del cert— catxaps
tan amerats de rosada com els que absort
fitava per entre els matolls dels vostres monts.

BURLETA

II

No t'has d'enganyar
amb paratges erms.
Som eterns aprenents
que res no sabem
de jocs radicals.

III

Brases que encenen,
enmig de bassals,
focs d'encenalls:
amb ben poca flama
fas cendra del joc.

Març de 1990.

Sobre el taulell,
dins d'un mar toix,
amb les entranyes foradades
i la mirada reseguint
els rectangles de la pell,
he cregut descobrir
l'ambigua relació que sorgeix
entre els dits i el cervell.

Sobre el tauler,
dins un avenc estult,
amb les ungles colpejant les mans
i la veu cremant el pensament,

he cregut desfer
la cansada passió de fugir.

Damunt la taula,
dins un món cretí,
he oblidat
el valor del nostre assaig.

I si l'absurd atzar
m'obliga a occir el temps
en el vell intent
de ratar recances
no he pas d'amoïnar-me gaire,
hauré après
tot allò que fa d'adult:
furtar amb delit,
intimat amb dits aliens
i arribar sense estigmes.

Resulta molest observar,
a prudencial distància
i elegant comoditat,
com el gest inèdit
arriba a deshora
i no trobar cap recurs
que em faça guanyar
l'atrevida juguesca.

Amb gest inèdit
vas destruir la tarda
i arraconarés amb insistència
estudiades passions.

Esclar que saps retraure
paraules sense accents
i trencar el joc
amb jòquers truculents.

El pitjor no és,
prou bé que ho saps,
l'acte quotidià;
és
(disculpa que siga mesell
però ja saps
que en aquests casos
tot és lícit)
no haver mostrat resistència.
Ningú no m'havia previngut
per estar amatent
i sempre m'aturo,
incrèdul com sóc,
una passa més enllà.

Potser direu, destres:
"És massa clara l'hora
i fosca la memòria
perquè vulgues que t'aidem
a desfer complots.
No vas ser prou conscient
i vas deixar
que es trenqués la falla.
No vingues ara
amb deixalles del temps,
recorda que la distància
sempre ha estat la mateixa".

Encoratjat pel respecte
i dolgut sense temences
seguiré,
enmig d'aquesta falòrnia,
dansant amb la gent rabiüda
pressentint que al tardet
arribarà la volguda garbinada.

PERILLS

Una tènue sensació d'irrealitat
i d'alegria incerta i continguda
surava en la tediosa atmosfera
de capvespre de diumenge.
Una reproducció de Rossetti
dominava el menjador.
Uns corrals mig enrunats
tacats pel darrer sol del dia
i un lleuger excès d'alcohol
aidaven a fer
més inconcret el moment.
Feia poquíssimes hores
que ens havíem alçat d'enterra
—s'ha d'adreçar l'esquena—
i mentre fèiem conya
sobre el món del cinema
tots trets començàrem a adonar-nos
de la gelosia difusa
que impregnava l'ambient
en voler conjujar,
ahora,
passat i futur.
Una fotografia d'un rostre pigat i murri
(encara ignoràveu que es tractava
de l'Steve MacQueen)
enclavada a la paret,
ran de terra
a prop del matalàs,
pareixia que volgués advertir-nos
que intentar aplegar diferents temps
és un exercici que comporta,

sovint,
massa perills.
Esclar que llavors encara érem
(per fortuna?)
imprudents i incrèduls.

*A UNA AL·LOTA DE S'ARANJASSA
QUE ES LLEPAVA EL DIT GROS DE LA MÀ DRETA
A L'ENTRADA D'UN PUB*

Xuclant-te el dit gros la força m'esbraves
i aviat me veuràs fet un secall
perquè a més de fer-me caure les baves
me provoques un fort sarrabastall.

Esclar que tens la llengua poc mandrosa,
que ho fas sense cap mena de maldat,
però no et mostres gaire pudorosa
en fer un acte tan tendre i delicat.

És hora de deixar-nos de foteses
que el temps de tot sonet és ben escàs
i no em convé gens fer-ne un embolic:
per acabar amb tan agudes maleses
m'hauràs de deixar entrar dins del teu jaç
i recórrer els voltants de l'omelic.

PRENENT EL SOL DE PRIMAVERA
A LA PLAÇA DE CA LA VILA DEL SEU POBLE
L'AUTOR RECORDA UNA EXISTÈNCIA ANTERIOR

És segur que en una anterior vida
he estat un fardatxo mequinensà
que d'una manera del tot polida
s'empassava ara un cuc, ara un tavà.

Al març treia el cap per la regatera
i a l'abril acabava per eixir
a prendre el plàcid sol de primavera
abans no canviés el meu destí.

Però un trist migdia de juliol,
ataubat per haver pres massa sol
i distret pel vol d'una palometa,

va fer que per un moment no sentís
com s'atansà la pèrfida xiqueta
que m'esclafà el cap d'un cop de codís.

TÍTOLS PUBLICATS

1. CLARAMUNT ADELL, Teresa: *Contalles. Així parlem a les comarques de la franja*. Zaragoza, 1985.
2. VIDIELLA JASSA, Santiago: *Converses sobre coses passades i presents de la vila de Calaceit*. Zaragoza, 1984.
3. QUINTANA, Artur: *La nostra llengua. Gramàtica de llengua catalana*. Zaragoza, 1984.
4. CHAUVELL, Josep A.: *L'home de França*. Zaragoza, 1986.
5. LOMBARTE ARRUFAT, Desideri: *Pena-roja i Vallibona, pobles germans*. Zaragoza, 1987.
6. LOMBARTE ARRUFAT, Desideri: *Romanços de racó de foc i poemes de vida i mort*. Zaragoza, 1987.
7. GALÁN CASTAÑ, Josep: *Les cançons de la nostra gent*. Zaragoza, 1993.
8. LOMBARTE ARRUFAT, Desideri: *Romanços mal contats, Boires i borrim*. Zaragoza, 1995.
9. SASOT ESCUER, Mário: *Joglars de frontera*. Zaragoza, 1997.
10. NICOLAU i BURGÉS, Juli: *Menoll*. Zaragoza, 1997.

